

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2021-01-29
Besvaras senast
2021-02-12

Till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:383 Fastspänning som tvångsåtgärd inom psykiatri

Fastspänning, även kallat bältesläggning eller bältning, är en akut tvångsåtgärd som används inom psykiatri och innebär att patienten blir fastspänd genom tvång. Åtgärden kombineras ofta med tvångsmedicinering där antipsykotiska, ångestdämpande och lugnande preparat är vanligt förekommande.

Omständigheter där fastspänning anses kunna vara en motiverad åtgärd kan härledas till fall där patienten exempelvis inte vill ta emot vård som är livsnödvändig eller att det finns risk för att patienten skadar sig själv eller innebär en fara för andra personer.

Enligt Socialstyrelsens patientregister användes fastspänning som tvångsåtgärd inom svensk psykiatri vid 3 820 tillfällen under 2019, och det var 1 348 patienter som blev utsatta för tvångsåtgärden. Bältesläggning som tvångsåtgärd regleras i lagen om psykiatrisk tvångsvård (LPT) och lagen om rättspsykiatrisk vård (LRV). Lagen om psykiatrisk tvångsvård fastslår att tvångsvård ska vara en sista åtgärd när alla andra alternativ har uttömts. I det fall en bältesläggning varar i en period som är längre än fyra timmar måste detta rapporteras till Inspektionen för vård och omsorg (Ivo). Under 2019 förekom det 197 sådana fall, och det var 141 patienter som drabbades.

Regeringen har nyligen genomfört förändringar i lagen om psykiatrisk tvångsvård och lagen om rättspsykiatrisk vård, vilket verkställdes den 1 juni 2020. Dessa förändringar var avsedda för barn inom den psykiatriska tvångsvården, med syftet att minska förekomsten av tvångsåtgärder bland barn och unga som vårdas enligt lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård. Förändringarna ska enligt regeringen även verka för att stärka barnrättsperspektivet och rättssäkerheten för de barn som tvångsvårdas.

Vad det gäller bältesläggning som specifik åtgärd vid tvångsvård av barn och unga inom psykiatri har regeringens förändringar inneburit en särreglering av tvångsåtgärden för patienter under 18 år. Fastspänning med bälte ska bara få ske i undantagsfall och i högst en timme, i stället för fyra timmar som tidigare varit aktuellt. Ivo ska likaså underrättas när en patient under 18 år har blivit utsatt för tvångsåtgärder vid fler än tre tillfällen under vårdperioden.

Fastspänning är en integritetskränkande åtgärd som kan vara väldigt traumatisk för den som blir utsatt. Tvångsåtgärden kan leda till följder som posttraumatiskt

stressyndrom och även innebära svåra bestående men för den som blir utsatt. Det har även förekommit dödsfall i samband med fastspänning. Tvångsåtgärden uppfattas som kontroversiell och kan anses vara både förlegad och inhuman.

Med anledning av ovanstående önskar jag fråga socialminister Lena Hallengren:

Avser ministern att verka för att fastspänning som tvångsåtgärd inom psykiatrin på sikt ska fasas ut helt?

.....

Clara Aranda (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders